

Funkční vzorek 2 (G_{funk}): Sensoricky aktivní vrstva na bázi perkolačních heteropřechodů - na vybraný toxický plyn

Název: Vodivostní IDT senzor pro detekci sulfanu s detekční vrstvou na bázi heteropřechodu CuO/PEG se sníženým perkolačním efektem

Vlastníci výsledku: DEZA 33,3%, VŠCHT Praha 33,3%, GRYF HB s.r.o. 33,4%

Autoři výsledku: RNDr. Vladimír Obšel, CSc., Prof. doc. Ing. Pavel Otřísal, PhD. MBA, Prof. Dr. Ing. Martin Vrnáta, Ing. Marek Míša

Popis:

Funkční vzorek vznikl ve spolupráci VŠCHT Praha s firmou DEZA - Vladimír Obšel a firmou GRYF HB na projektu Bezpečnostního výzkumu Ministerstva vnitra ČR (VI 20192022155) - Pokročilé polovodičové senzory rizikových průmyslových plynů. Jedná se o senzor umožňující měřit koncentraci sulfanu ve vzduchu v rozsahu teplot okolní atmosféry -20°C až 60°C a v koncentračním rozsahu 20 ppm až 1 000 ppm. Senzor je temperován na pracovní teplotu $80 - 100^{\circ}\text{C}$ pomocí integrovaného Pt topného článku. Senzor je tvořen PVDF pouzdem vlastní konstrukce, do kterého je umístěna senzorová platforma, rovněž vlastní konstrukce, se systémem čtyř interdigitálních pozlacených elektrod na PA substrátu s detekční vrstvou o tloušťce cca $100\text{ }\mu\text{m}$ na bázi CuO/PEG aplikovanou zátěrem z roztoku EtOH, a to pro snížení perkolačního efektu pouze do mezer mezi hřebínky interdigitálních elektrod. Výstupní veličinou senzoru je elektrická vodivost aktivní vrstvy, která závisí na okolní koncentraci sulfanu. Perkolační efekt se obecně projevuje při expozici senzorů toxickým plynem tím, že se zpožďuje odezva senzoru. Omezení vlivu perkolace u tohoto senzoru je dáno skutečností, že přechodová reakce sulfanu s nevodivým CuO za vzniku extrémně vodivého CuS neprobíhá plošně, ale nejprve podél hran hřebínků IDT elektrod.

Umístěn na Ústavu fyziky a měřicí techniky, VŠCHT Praha, Technická 5, 166 28 Praha 6.

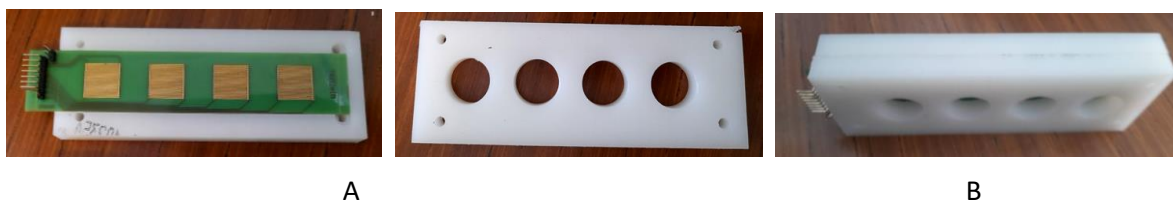
Klíčová slova: Sulfan, vodivostní senzor, interdigitální elektrody, detekční vrstva, CuO, CuS, perkolace

Obrázky:

Obrázek 1 – Konstrukční uspořádání Senzoru pro detekci sulfanu CuOCuS

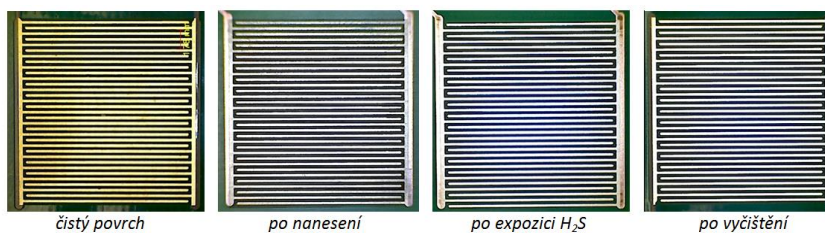
Detekční cela pro sledování koncentrace H_2S pomocí zařízení KONDUKTOTEST-MINI v dynamických podmínkách

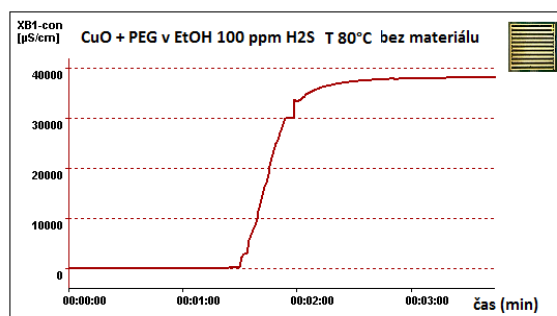
A

B

Obrázek 2 – Konstrukční uspořádání PVDF detekční cely pro sledování koncentrace toxických plynů a par pomocí zařízení KONDUKTOTEST-MINI ve statických podmínkách (A) rozložená (B) složená

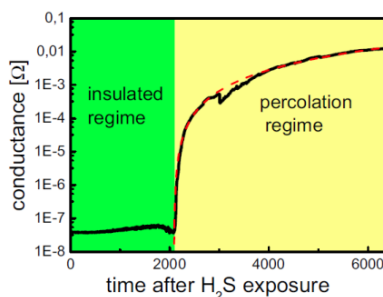
Obrázek 3 – Charakteristické změny na povrchu pozlacených IDT elektrod s detekční vrstvou připravenou novým postupem

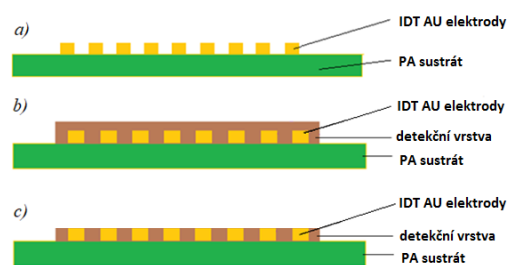
Obrázek 4 – Odezva IDE vodivostního senzoru s CuO/PEG detekční vrstvou při expozici 100 ppm H_2S (při perkolaci do 1 min)

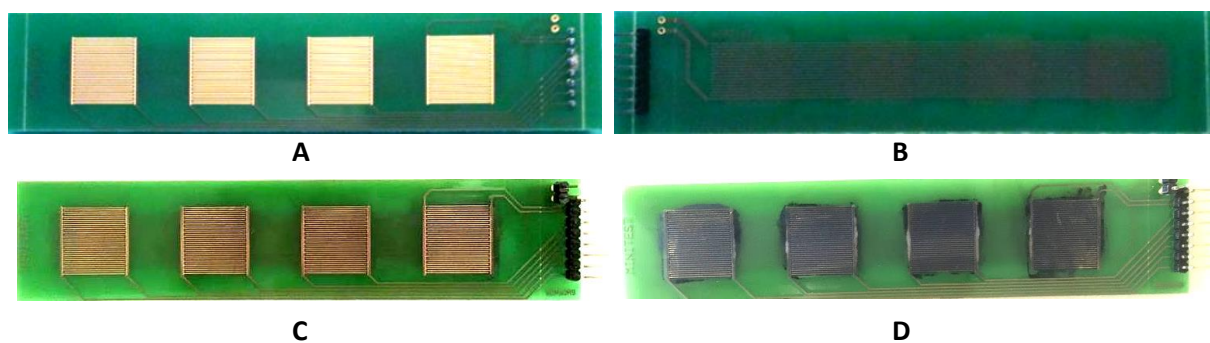
Obrázek 5 – Předpokládaný mechanismus sulfidace CuO

Obrázek 5 – Schéma perkolačního mechanismu reakce CuO filmu s H_2S vedoucí ke vzniku vodivého sulfidu mědi (žlutá barva) a typický průběh změny vodivosti CuO senzoru při expozici plynným H_2S

Obrázek 6 – Možné způsoby aplikace detekční vrstvy CuO/PEG:

Obrázek 7 – Líc a rub senzoru bez detekční vrstvy (A,B) a vzhled detekční vrstvy před (C) a po expozici H_2S (D)